

Літаратура:

1. Никитин А. В., Рачковская И. А., Савченко И. В. Управление предприятием с использованием информационных систем. М.: Инфра-М, 2007. 186 с.

2. Салихзянова Н. А., Галлямова Д. Х. Роль информационных систем в эффективном управлении современным предприятием. *Вестник Казанского технологического университета*. 2012. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-informatsionnyh-sistem-v-effektivnom-upravlenii-sovremennym-predpriyatiem> (дата обращения: 24.02.2021)

3. Титоренко Г.А. Информационные системы в экономике. М.: Юнити-Дана, 2012. 463 с.

ЗНАЧЭННЕ КАТЭГОРЫІ "ЗАРОБАК" ДЛЯ РОЗНЫХ УДЗЕЛЬНІКАЎ ПРАЦОЎНЫХ АДНОСІН

Малуха А. С.

*Навуковы кіраўнік: Ржэўская Т. А., к. э. н., дацэнт
Палескі дзяржаўны ўніверсітэт*

Адным з найважнейшых умоў забеспячэння жыццядзейнасці чалавека з'яўляецца праца. У працэсе працоўнай дзейнасці ствараюцца матэрыяльныя, духоўныя і іншыя каштоўнасці, накіраваныя на задавальненне патрэбаў кожнага работніка і ўсяго грамадства ў цэлым.

Для больш правільнай трактоўкі дадзенай катэгорыі разгледзім асноўныя падыходы розных аўтараў да вызначэння сутнасці катэгорыі "Праца", прадстаўленыя ў табліцы 1.

Табліца 1 – Падыходы да сутнасці катэгорыі "праца" ў эканамічнай літаратуры

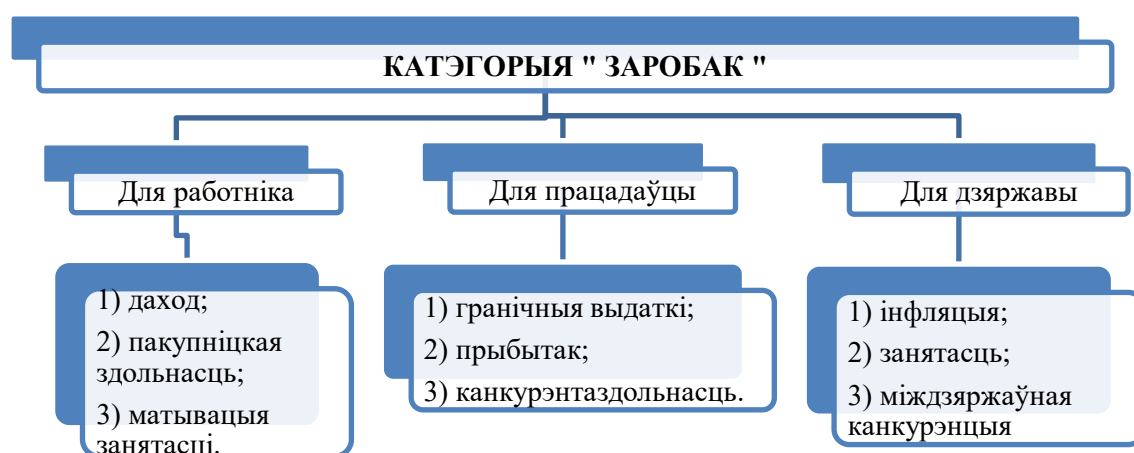
Крыніцы	Вызначэнне
1. Эканамічная энцыклапедыя "палітыка эканомікі" [6, С. 179]	праца-гэта мэтазгодная дзейнасць людзей па стварэнні матэрыяльных духоўных выгод, неабходных для задавальнення патрэбаў кожнага індывіда і грамадства ў цэлым
2. К. Маркс	«праца ёсць, перш за ўсё, працэс, совершающийся паміж чалавекам і прыродай, працэс, у якім чалавек сваёй уласнай дзейнасцю опосредует, рэгулюе і кантралюе абмен рэчываў паміж сабой і прыродай»
3. С.А. Вайсбурд [2, с. 8]	Праца-працэс свядомай, мэтанакіраванай, стваральнай, легітымнай дзейнасці людзей па вытворчасці матэрыяльных і духоўных выгод, прызначаных для задавальнення асабістых і грамадскіх патрэбаў
4. Р. Г Мумладзэ [6, С. 9]	праца - як мэтазгодна дзейнасць людзей, накіраваную на стварэнне матэрыяльных і культурных каштоўнасцяў, на думку гэтага аўтара, праца з'яўляецца асновай і абавязковай умовай жыццядзейнасці людзей
5. Б. М. Дженкин [3]	На яго думку, праца трэба разглядаць у якасці преобразовательного працэсу менавіта ў адносінах да прыродных рэсурсаў, вынік якога паўстае ў формах матэрыяльных і інтэлектуальных выгод

Вывучыўшы розныя падыходы да сутнасці дадзеных катэгорый, варта прызнаць, што па-за залежнасці ад аб'ёму і паўнаты выкладу кожны падыход мае сваю каштоўнасць. Кожны аўтар акцэнтуюе ўвагу на тыя ці іншыя бакі, звязаныя з дзейнасцю па стварэнні выгод, задавальненню матэрыяльных і духоўных патрэбаў і інш.

З працоўнай дзейнасцю цесна звязана катэгорыя "заробак".

Заробак - узнагароджанне за працу, якое наймальнік абавязаны выплаціць работніку за выкананую працу ў залежнасці ад яе складанасці, колькасці, якасці, умоў працы і кваліфікацыі работніка з улікам фактычна адпрацаванага часу, а таксама за перыяды, якія ўключаюцца ў працоўны час [1].

Для кожнага суб'екта працоўных адносін катэгорыя "заробак" мае рознае значэнне (малянак 1).

Мал. 1. Значэнне катэгорыі "заробак" для розных суб'ектаў працоўных адносін

Разгледзеўшы малянак 1, можна зрабіць адпаведны выснову: з аднаго боку заробак – гэта даход работніка, які з'яўляецца найважнейшым элементам вытворчага цыклу, пакупніцкая здольнасць і матывацыя занятасці, з другога боку, гэта гранічныя выдаткі прадпрыемства на працоўную сілу, якія з'яўляюцца гарантам атрымання прыбытку ва ўмовах канкурэнцыі. З трэцяга боку, у рэгуляванні аплаты працы зацікаўлена дзяржава, так як сістэматычны рост заробтнай платы прыводзіць да інфляцыі і высокай беспрацоўя, а стрымліванне росту заробка можа прывесці да зніжэння канкурэнтаздольнасці краіны.

Такім чынам, заробак адначасова ўяўляе сабой і асноўны даход работніка, і выдаткі працадаўцы, што прадугледжвае супрацьлегласць інтарэсаў бакоў працоўных адносін.

Літаратура:

1. Бабук І. М., Дзямідаў В. І., Грынцэвіч Л. І. Эканоміка прадпрыемства: вучэб. дапаможнік для слухачоў сістэмы павышэння кваліфікацыі і падрыхтоўкі кадраў. Мінск: БНТИ, 2013. 327 с.

2. Вайсбурд В. А. Эканоміка працы: вучэб. дапаможнік. М.: "Амега-Л", 2011. 376 с.
3. Генкін Б. М. Эканоміка і сацыялогія працы. М.: КНОРУС, 2007. 448 с.
4. Ладуцька Н. І. Бухгалтарскі ўлік у прамысловасці: вучэб. дапаможнік. Мінск: Кніжны Дом, 2011. 688 с.
5. Мумладзе Р. Г., Гужина Г. Н. Эканоміка і сацыялогія працы: падручнік. М.: КНОРУС, 2008. 328 с.
6. Эканамічная энцыклапедыя "Палітычная эканомія". М.: савецкая энцыклапедыя, 1980. 179 с.

ЗАРОБАК І АПЛАТА ПРАЦЫ: АДРОЗНЕННІ І ПАДАБЕНСТВА

Малуха А.С.

*Навуковы кіраўнік: Ржэўская Т.А.,
кандыдат эканамічных навук, дацэнт
Палескі дзяржаўны ўніверсітэт*

Заробак - найважнейшая сацыяльна-эканамічная катэгорыя, бо з аднаго боку – гэта кошт працоўных рэсурсаў, якія ўцягнутыя ў вытворчы працэс, з другога боку – гэта выдаткі на вытворчасць і рэалізацыю прадукцыі, што накіроўваюцца на аплату працы работнікаў прадпрыемства. На сённяшні дзень паняцці "аплата працы" і "заробак" часта прымяняюцца як сінонімы, таму неабходна вызначыць, у чым падабенства дадзеных азначэнняў і якія іх адрозненні.

Для больш правільнай трактоўкі дадзеных катэгорый разгледзім асноўныя падыходы розных аўтараў да вызначэння іх сутнасці, прадстаўленыя ў табліцы 1.

Табліца 1 – Падыходы да сутнасці катэгорый "аплата працы" і "заробак" ў эканамічнай літаратуры

Крыніцы	Вызначэнне
Аплата працы	
1. Чайкіна Л. А. [9, с. 174]	Аплата працы-сістэма адносін, звязаных з усталяваннем і ажыццяўленнем працадаўцам выплат работнікам у адпаведнасці з працай, якая выконваецца імі па працоўных дагаворах, а таксама ў адпаведнасці з законамі і іншымі прававымі актамі
2. Кульпанович О. А. [4, с. 4]	Аплата працы – ўзнагароджанне за працу в залежнасці ад кваліфікацыі работніка, складанасці, колькасці, якасці і ўмоў выконваемай работы, а таксама кампенсацыйныя і стымулюючыя выплаты
3. Жуліна Е.Г. [2, с.192]	Аплата працы – гэта сістэма адносін, звязаных з забеспячэннем ўстанаўлення і ажыццяўлення працадаўцам выплат работнікам за іх працу ў адпаведнасці з законамі, іншымі нарматыўнымі прававымі актамі аб працы, калектыўнымі дамовамі, пагадненнямі, лакальнымі нарматыўнымі актамі і працоўнымі дагаворамі (кантрактамі)
4. Локцеў В. Г. [7, с. 47]	Аплата працы-гэта форма ўзнагароджання за пэўную колькасць і якасць выкананай працы